

Kreiranje programa stručnog usavršavanja i početne obuke sudija i javnih tužilaca u Republici Srpskoj u 2019. godini

Pripremio: Tomislav Čavić, Centar za edukaciju sudija i javnih tužilaca u RS-u

Program stručnog usavršavanja i početne obuke sudija i javnih tužilaca u Republici Srpskoj za 2019. godinu, koji donosi Centar za edukaciju sudija i javnih tužilaca u Republici Srpskoj, kreira se na bazi analiza potreba za edukacijom nosilaca pravosudnih funkcija koja je izvršena u saradnji sa predsjednicima sudova i glavnim tužiocima u Republici Srpskoj, te na osnovu iskazanog interesa pravosudne zajednice, prikupljenih prijedloga od pravosudnih institucija, preporuka VSTS-a BiH, prijedloga sudija i javnih tužilaca, edukatora s liste edukatora CEST-a RS-a, prijedloga akademske zajednice, nevladinih i međunarodnih organizacija čiji su projekti uključeni u edukaciju sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini, te na osnovu analize različitih sudskih odluka, posebno odluka ESLJP-a.

CEST RS-a, pod nadzorom VSTS-a BiH, kreira Program za 2019. godinu po kojem će se sprovoditi nastava i obuka za stručno usavršavanje, pri tome garantujući sudijama i javnim tužiocima održavanje i proširivanje njihovog znanja iz najnovijih naučnih i stručnih dostignuća u oblasti prava, sudske i tužilačke prakse drugih zemalja, pravne tehnike, kulture i društvenih odnosa, koji su neophodni za obavljanje njihove funkcije. Kvalitet rada nosilaca pravosudnih funkcija umnogome zavisi od kvaliteta programa stručnog usavršavanja i početne obuke koji se pripremaju za nosioce pravosudnih funkcija, a što doprinosi unapređenju efikasnosti pravosuđa, pravnoj sigurnosti i jačanju povjerenja javnosti u pravosudni sistem BiH.

VSTS BiH je svojom odlukom utvrdio minimalne uslove stručnog usavršavanja za sudije i javne tužioce, u trajanju od najmanje tri dana obavezne edukacije u godini, a maksimalno deset dana stručnog usavršavanja, na teme koje su vezane za referate na kojima rade, a koje svaki sudija i javni tužilac mora ispuniti u toku godine. Odlukom VSTS-a BiH od 24.10.2018. godine, za novoimenovane sudije i javne tužioce, kao lica koja su od strane VSTS-a BiH prvi put imenovana na ovu funkciju, utvrđena je obaveza da u prvih šest mjeseci nakon preuzimanja dužnosti pohađaju cjelokupan Program obuke koji je od strane Centra posebno kreiran i namijenjen za novoimenovane sudije, odnosno javne tužioce, umjesto do sada važećeg pravila kojim je bilo određeno da novoimenovane sudije i tužioci pohađaju najmanje osam dana obavezne obuke u periodu od godinu dana od dana imenovanja.

Početnoj obuci novoimenovanih sudija i javnih tužilaca, kao posebnom dijelu početne obuke, u 2019. godini će se posvetiti posebna pažnja kroz odabir tema koje će biti uvrštene u Program stručnog usavršavanja i početne obuke CEST-a RS-a za 2019. godinu, kao i kroz uvođenje sistema mentorstva u sudove i tužilaštva, u kojem će sudije i javni tužioci sa dokazanim iskustvom i znanjem, koji su određeni za mentore, pomagati i usmjeravati novoimenovane sudije i javne tužioce kroz savladavanje i sticanje praktičnih vještina u radu, kao i primjenu procesnih zakonskih odredbi kroz aktuelnu praksu. U Odluci VSTS-a BiH od 24.10.2018. godine, koja je donesena nakon što je Evropska komisija putem ekspertske *Peer Review* misije u 2017. godini dostavila izvještaj o izvršenoj stručnoj analizi postojećeg sistema edukacije sudija i tužilaca u BiH kroz početnu obuku i stručno usavršavanje sudija i javnih tužilaca u BiH, konstatovano je da razvoj obavezne i dobro kreirane početne obuke za novoimenovane sudije i javne tužioce jeste jedan od prioriteta u oblasti edukacije sudija i javnih tužilaca u BiH kojom se želi obezbijediti da svi novoimenovani sudije i tužioci dobiju jednu temeljnu, efektivnu i istoobraznu početnu obuku u okviru centara za edukaciju sudija i tužilaca u određenom

periodu nakon imenovanja i stupanja na sudijsku, odnosno tužilačku funkciju. Navedena obuka bi bila komplementarni dio početne obuke, jer se novoimenovanim sudijama i tužiocima treba obezbijediti formalizovana stručna podrška i orijentacija unutar pravosudne institucije u kojoj su imenovani, kako bi se kroz izbor tema poboljšali standardi i metodologija izvođenja obuke, te posebno potreba za sistematskim provođenjem specijalističke obuke kroz interaktivan rad i veću zastupljenost radionica, vježbi, simuliranih suđenja i praktičnih rješenja u edukaciji.

Teme koje će biti odabrane za početnu obuku novoimenovanih sudija i tužilaca će se uglavnom odnositi na metodologiju izrade sudskih i tužilačkih odluka, tehniku izrade tužilačkih akata, vještinu pisanja i obrazlaganja presude, upravljanje sudskim postupkom i organizacija vremena, koordinaciju i nadzor tužioca nad radom policije, etiku i integritet, etičke standarde, rodnu neravnopravnost, disciplinski postupak, osnove evropskog prava, zaštitu ljudskih prava i primjenu prakse ESLJP-a u postupku pred domaćim sudovima, obuku CMS/TCMS, i dr.

Teme koje se odnose na stručni dio, kao što su metodologija izrade sudskih i tužilačkih odluka, će realizovati edukatori s liste edukatora CEST-a RS-a – sudije okružnih sudova i sudije Vrhovnog suda RS-a, kao i javni tužioci koji su na listi edukatora, a koji su stručni i sposobni da pripreme stručnu prezentaciju, materijale koji se odnose na simulirano suđenje, testove i praktične vježbe, te da održe pažnju učesnika seminara i da podstaknu učesnike na interaktivan rad i diskusiju. VSTS BiH je početkom 2018. godine donio poseban *Pravilnik* kojim je detaljnije razrađen način uvođenja i funkcionisanja sistema mentorstva u sudovima i tužilaštvima.

U Programu stručnog usavršavanja i početne obuke za 2019. godinu, koji kreira CEST RS, će se i dalje nastaviti sa obukama iz oblasti borbe protiv korupcije, organizovanog i privrednog kriminala, kroz predviđene edukativne aktivnosti na teme: **Koruptivna krivična djela; Jačanje integriteta tužioca i sudija u borbi protiv korupcije – Izazovi i očekivanja u procesuiranju koruptivnih krivičnih djela; Upravljanje promjenama; Praksa Evropskog suda za ljudska prava u pogledu zakonitosti dokaza u krivičnom postupku.** Na ovim seminarima su predviđeni kao edukatori javni tužioci koji su završili naprednu specijalističku obuku za tužioce i koji su u martu 2018. godine bili u studijskoj posjeti Hagu (Holandija) gdje su aktivno učestvovali u edukaciji sudija i tužilaca iz regiona na glavnu temu: „Administriranje pravde“ u organizaciji Helsinškog komiteta za ljudska prava Holandije, a u okviru predpristupne pomoći Holandije zemljama zapadnog Balkana u procesu evropskih integracija. Zadatak ovih edukatora je bio da, po povratku u zemlju, osmisle plan edukacije za sudije i tužioce koji bi se realizovao u okviru centara za edukaciju sudija u RS-a i FBiH. Neophodno je organizovanje seminara na ovu temu u cilju jačanja tužilačkih i sudijskih kapaciteta u procesuiranju krivičnih djela korupcije, kao značajnog faktora za ulazak u Evropsku uniju.

Kroz nastavak projekta „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa“ u 2019. godini planiraće se sljedeće teme edukacije za javne tužioce, sudije i policijske službenike: **Praktične edukacije za tužioce koji rade na predmetima korupcije, a koje se odnose na kvalitet optužnica (pozivanje na odredbe materijalnog prava, činjenični opis optužnice, i sl.); Specijalistička edukacija za konsultativne tužioce u tužilaštvima; Pokazne vježbe istraživanja lica, mjesta i prikupljanja tragova; Unapređenje vještina pisanja žalbi.**

U saradnji i uz podršku USAID-a u 2019. godini će se organizovati seminari na kojima bi se razmotrile dobre prakse u tužilaštvima i sudovima u procesuiranju koruptivnih krivičnih djela, krivičnih djela s finansijskim elementom i krivičnih djela organizovanog kriminala: **Radionica za tužioce o upotrebi novog Priručnika: istraga, optuženje i presuđivanje koruptivnih krivičnih djela, krivičnih djela s finansijskim elementom i krivičnih djela organizovanog kriminala (tri radionice**

po regijama), te Radionica za sudije o upotrebi novog *Priručnika: istraga, optuženje i presuđivanje koruptivnih krivičnih djela, krivičnih djela s finansijskim elementom i krivičnih djela organizovanog kriminala (ukupno dvije radionice po regijama).*

U saradnji i uz podršku *Twinning* projekta IPA 2013 „Podrška borbi protiv pranja novca“ u 2019. godini će se organizovati seminari kojim će se osigurati specijalizacija sudija i tužilaca na teme **pranje novca i edukacija edukatora na temu pranja novca.**

Osim navedenih aktivnosti, u Program stručnog usavršavanja i početne obuke za 2019. godinu će se uvrstiti seminari za sudije i tužioce i policijske službenike i na posebne teme: **Mjesto i uloga Obavještajno-sigurnosne agencije (OSA/OBA) u borbi protiv organizovanog kriminala i poboljšanje razmjene obavještajnih podataka; Realizacija aktivnosti Strategije za borbu protiv korupcije; Krivična djela protiv privrede i platnog prometa i njihovo dokazivanje; Imovinskopravni zahtjevi u krivičnom postupku; Oduzimanje imovine stečene krivičnim djelom; Finansijsko-ekonomske istrage i vještačenja; Unapređenje kvaliteta obrazloženja presude u krivičnim predmetima iz oblasti korupcije; Usklađivanje kriterija za odmjeravanje kazne u praksi; Cyber bezbjednost i cyber kriminalitet i istrage.**

CEST RS-a u okviru decentralizovane obuke svake godine organizuje okrugle stolove za sudije na kojima se raspravljaju aktuelna pitanja iz krivičnopravne oblasti u praksi na području 6 okružnih sudova u Republici Srpskoj (Okružni sud u Banjaluci, Okružni sud u Prijedoru, Okružni sud u Doboju, Okružni sud u Bijeljini, Okružni sud u Istočnom Sarajevu i Okružni sud u Trebinju). Cilj ovih okruglih stolova je da predstavnici okružnih sudova RS-a, koji su ujedno moderatori na ovim okruglim stolovima, sami odrede teme koje su aktuelne u radu okružnih sudova, odnosno da delegiraju najaktuelnija pitanja iz prakse okružnih sudova, te da podstaknu učesnike na razmišljanje i zauzimanje određenih stavova i mišljenja u vezi najznačajnijih pitanja s kojima se susreću u radu. Ovi okrugli stolovi predstavljaju jedinstvenu priliku za okupljanje sudija prvog i drugog stepena sudovanja i razmjenu mišljenja i iskustava s područja više okružnih sudova i uz odgovarajući prikaz prakse Ustavnog suda BiH i ESLJP-a. CEST RS-a na ovim okruglim stolovima podstiče učesnike na zauzimanje odgovarajućih stavova i zaključaka koje objavljuje na svojoj internet stranici, kako bi isti bili dostupni čitavoj pravosudnoj zajednici.

Na isti način CEST RS-a organizuje i okrugle stolove za tužioce iz svih šest okružnih tužilaštava u Republici Srpskoj, u cilju razmjene iskustava i donošenja određenih zaključaka predstavnika tužilaštava povodom najznačajnijih pitanja iz tužilačke prakse s kojima se susreću u radu. Moderatore za ove okrugle stolove delegiraju glavni okružni tužioci.

Program stručnog usavršavanja i početne obuke CEST-a RS-a za 2019. godinu će se dostaviti svim sudijama i javnim tužiocima u Republici Srpskoj i biće objavljen na internet stranici CEST-a RS-a, gdje se mogu pronaći i ostale informacije o trenutnim i budućim aktivnostima ovog Centra.